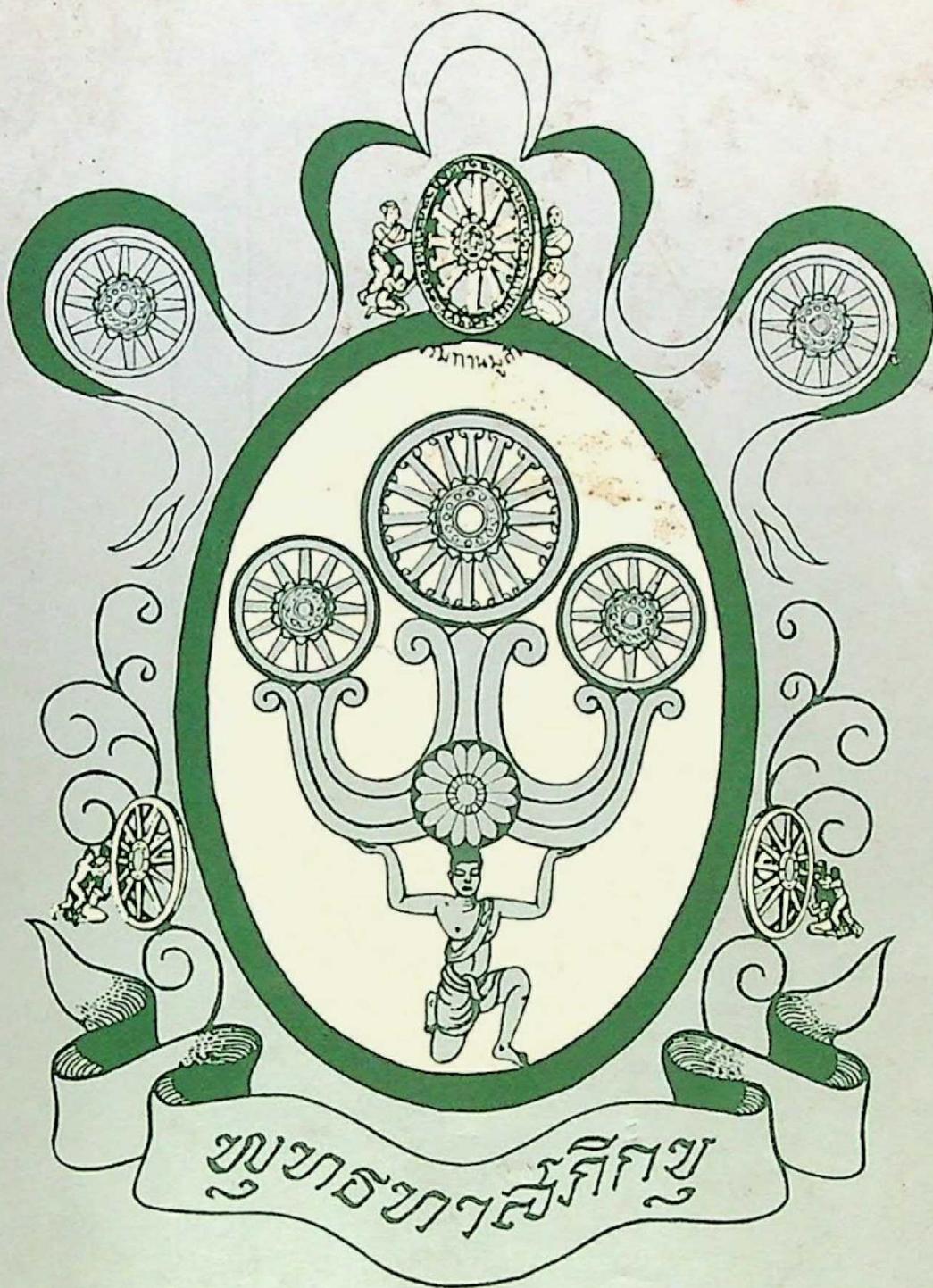

ชีวิตคือการลงทุนเพื่อผลอันสูงสุด

[ชุดหมูน้อย อันดับ ๗๐]

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย	จะหมนทั่วทั้งธาชาตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธทรงประสงค ๖
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกศุขสถาพร ๖
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวลู่สู่เดรัจฉาน ๖
จะทุกข์ทนทั้งคืนวัน	พินาศกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ๖
บรรชั้ทพระพุทธองค์	จึงประสงคประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพันภัย ๖
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งธาชาตรี ๖

พ.ท.

๒๕๒๓

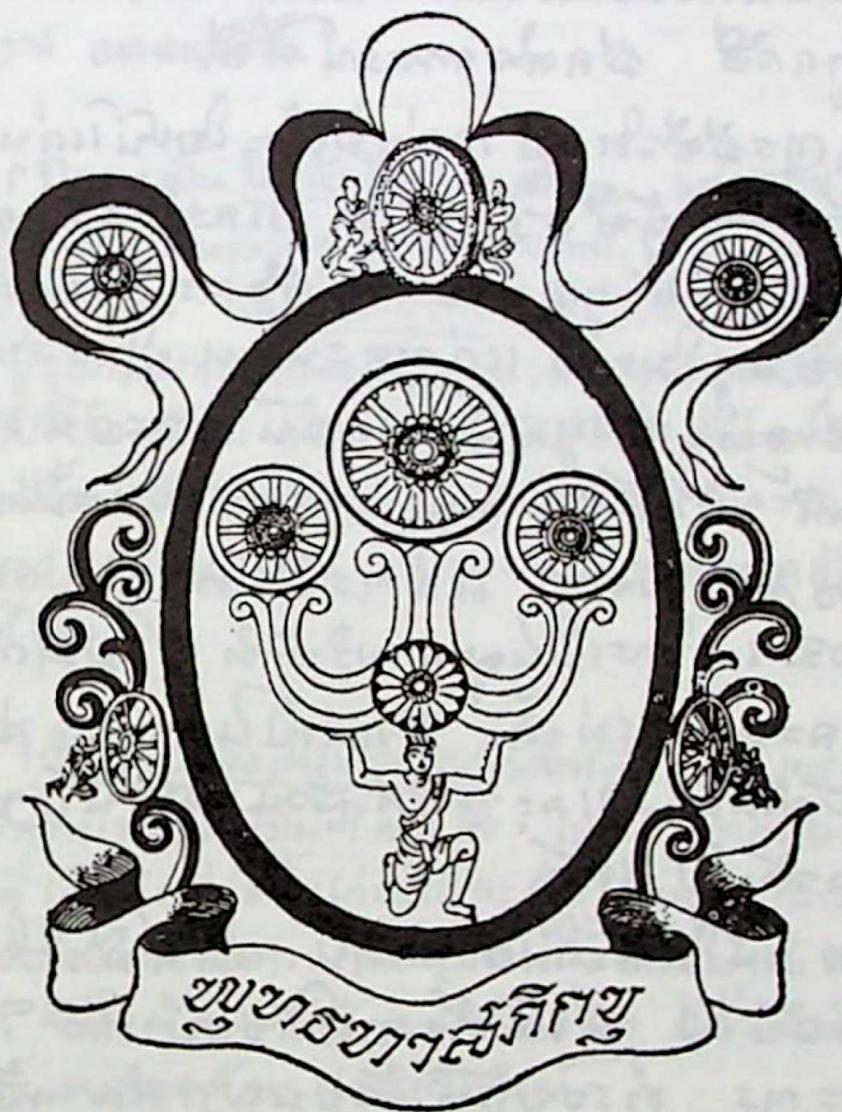
พิมพ์ที่ : มิตรนราการพิมพ์

259/142 ซอยพิบูลย์เวศม์ 2 สุขุมวิท 71 พระโขนง คลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทร. 392-0146 แฟกซ์: 381-0238

ชีวิตคือการลงทุนเพื่อผลอันสูงสุด

[ชุดหมუნล้อ อันดับ ๗๐]

ขุนขาทขางสิริศิฟู

ศรัทธาบริจาค

ของ

ผู้มีนามท้ายเล่ม

๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๕,๐๐๐ เล่ม

๑๐๖ สนธิสัญญา ไมตรี

ทรงทราบ เมื่อนั้นข้าพระพุทธเจ้า ขออาราธนา
ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มี
กษัตริย์ทุกพระองค์ มีคตินิยมอันดี

ทรงมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
เป็นหน้าที่ของข้าพระพุทธเจ้า และรับหน้าที่ของ
ทรงทำหน้าที่ให้ ทุก ๆ ปี มีคตินิยมอันดี

ขอ สนธิสัญญา แก่บรรดาชนชั้น มีเกียรติยศที่
ทำหน้าที่ ของ สมบูรณ์ แก่กัน เสร็จสิ้น ให้
ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีคตินิยมอันดี

ขอ สนธิสัญญา แก่บรรดาชนชั้น มีเกียรติยศ
ในพระนคร แก่บรรดาชนชั้น มีเกียรติยศ
ทำหน้าที่ ละลาบ ไม่ดี มีแต่เป็นพระนคร
พระมหากษัตริย์ และ อภิเษก ส่วน บุคคลนั้น ๆ
ผู้ที่มีชื่อเสียงไว้แล้ว

ขอ สนธิสัญญา แก่ทุกคน ทั้ง มีชื่อเสียง
และชื่อเสียงไว้ มีเกียรติยศอันดี
ทุกประการ ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีคตินิยมอันดี
โปรดเกล้าฯ และ โปรดเกล้าฯ ให้มีคตินิยมอันดี

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ในท. ๑๘ มี. ๓๖

ชีวิต คือการลงทุนเพื่อผลอันสูงสุด

ท่านสาธุชน ผู้มีความสนใจในธรรม ทั้งหลาย,

การบรรยายประจำวันเสาร์ในวันนี้ ดังที่ท่านทั้งหลาย ก็ทราบอยู่เป็นอย่างดีแล้ว ว่าเป็นวันเสาร์แรกของการบรรยาย แห่งปีใหม่นี้ ซึ่งเริ่มขึ้นด้วยภาคมาฆบูชา ในสามเดือนนี้ เราก็ มีการบรรยายชุดหนึ่ง. ในวันนี้ก็เป็นการบรรยายครั้งแรก และ ขึ้นชุดใหม่ เพลิดเพลินนี้ก็ยังอยู่ในเขตของวันที่สมมุติกันว่าเป็นวัน ปีใหม่ การบรรยายจึงมีได้ร่วมกันในสองความหมาย คือ *บรรยาย เพื่อปีใหม่ก็ได้, บรรยายตามธรรมดาของวันเสาร์ก็ได้* อาตมาก็ เลยเอาเข้ามารวมเป็นครั้งเดียวกัน มีการบรรยายเพื่อปีใหม่รวม อยู่ด้วย.

ธรรมบรรยายภาคมาฆบูชาครั้งที่ ๑, ๒ มกราคม ๒๕๒๕

ที่เรียกว่าปีใหม่ โดยทั่วไปก็เข้าใจกันอยู่แล้ว ว่าปีใหม่คืออะไร, เราจะต้องทำอะไร ให้มันสมกับที่มันเป็นวันปีใหม่. ที่นี้คนบางคนอาจจะท้วง ว่าปีใหม่อะไรกัน ปีใหม่ของใคร เมื่อทุกอย่างมันเป็นอนาคต; พุทธบริษัท งูๆ ปลาๆ ก็ตอบไม่ถูก เป็นแน่นอนว่าปีใหม่ของใคร ทำทำไม เพราะว่าทุกอย่างมันเป็นอนาคต. นี่คือข้อที่เราจะต้องเข้าใจกัน อย่างที่เรียกว่าเป็นพื้นฐาน.

ความดับทุกข์ คือ เรื่องสำคัญของพุทธศาสนา

ขอให้คิดว่า มันจะเป็นอนาคตหรือเป็นอดีต ก็ตามใจมัน แต่จิตที่มันคิดนึกได้นั้นแหละมันรู้สึกอยู่ มันมีความทุกข์อยู่, มันจะเป็นอนาคตหรือเป็นอดีตก็ตามใจ จิตนั้นมันมีความทุกข์อยู่, จิตนั้นมันจะเป็นอดีตหรือเป็นอนาคตก็ตามใจ จิตนั้นมันจะต้องแก้ไข ให้ไม่มีความทุกข์. ถ้าว่าจิตไม่มีตัวตน จิตเองนั้นแหละมันก็จะแก้ไข หรือมีหน้าที่ที่จะต้องแก้ไข, เมื่อจิตนี้มันมีความทุกข์ได้ มันก็ไม่ชอบความทุกข์ มันก็ต้องแก้ไข ทั้งที่จิตนั้นมันเป็นอนาคต.

เราควรจะมองเห็นกันเสียที่ว่า มันรู้สึกได้, มันจะเป็น
 อดตาหรือเป็นอนัตตาก็ตามใจมัน แต่เมื่อมันรู้สึกได้ มันก็มีปัญหา
 คือมีความทุกข์; ฉะนั้นเราก็จะต้องดับทุกข์นั้นเสีย, จิตนั้นจะ
 ต้องดับความทุกข์นั้นเสีย เมื่อไม่มีความทุกข์แล้ว มันก็หมด
 ปัญหา. นี่แหละข้อที่เราจะต้องทำอะไรไป ในทางที่สรุปยอด
 เพียงอย่างเดียวว่า **ไม่มีความทุกข์** เพื่อจะดับทุกข์เสียให้ได้.

เมื่อมันไม่มีความทุกข์ แล้วก็ไม่ต้องนึกให้มันมากไป,
 เมื่อเราไม่มีความทุกข์ มันก็พอแล้ว, ถ้าดับทุกข์ได้จริง มันก็พอ
 แล้ว พระเจ้าจะมีหรือจะไม่มี ก็ช่างหัวพระเจ้า.

เมื่อเราไม่มีความทุกข์ เราดับทุกข์ได้แล้ว มันก็พอ
 แล้ว *กรรมมันจะให้ผล หรือจะไม่ให้ผลไม่ต้องไปนึกก็ได้*; ไป
 ถามให้เขาหลอกให้เปล่าๆ เราไม่มีความทุกข์ก็แล้วกัน. เราทำ
 ลงไปอย่างนี้ๆๆ **ไม่มีความทุกข์** มันก็หมดปัญหาแล้ว จะว่า
 กรรมให้ผล หรือกรรมไม่ให้ผล เป็นผลกรรมหรือไม่ใช่ผลกรรม
 ก็ไม่ต้องเสียเวลาไปรู้ไปคิดกับมัน, รู้จักแต่ว่าทำไมให้มันเป็นทุกข์
 ให้จิตนี้มันไม่เป็นทุกข์.

โลกหน้ามีหรือโลกหน้าไม่มี ก็ไม่ต้องเอามาคิดให้เสียเวลา จะเป็นคนโง่คนบ้ามากขึ้นไปอีก คือมันลำบากมากขึ้นไปอีกนั่นเอง; คิดแต่ว่าเดี๋ยวนี้มันไม่มีความทุกข์ ดับทุกข์เสียให้ได้ ไม่มีความทุกข์ตลอดไปก็แล้วกัน โลกหน้าจะมีจะไม่มีก็ช่างหัวมัน.

นี่ขอให้รู้ตรงที่จุดสำคัญ คือความดับทุกข์, พุทธศาสนาของเราอยู่ที่ความดับทุกข์ ถ้าว่าดับทุกข์ที่นี้ได้ มันก็ต้องดับทุกข์ได้ทั่วไป เพราะว่ามันเป็นหลักเกณฑ์เดียวกัน, เมื่อไรจิตเป็นทุกข์ก็ดับเสียให้ได้ด้วยความรู้ที่รับรู้เรื่องมันทั้งหมดกัน. การที่สอนว่าเป็นอนัตตา มันก็เป็นส่วนประกอบที่จะให้ดับทุกข์, ให้พยายามให้เห็นว่า มันไม่มีตัวตน แล้วก็ดับทุกข์ได้.

ดับทุกข์ได้ ถ้าเข้าใจเรื่องผัสสะ

เรามีวิธีที่จะดับทุกข์โดยตรงลงไปที่ความทุกข์
 อย่างที่พระพุทธเจ้าท่านสอน โดยเฉพาอย่างยิ่ง เรื่อง

อิทัปปัจจยตาหรือปฏิเสธสมุปบาท ให้มีสติสัมปชัญญะ
ปัญญาเพียงพอในขณะที่แห่งผัสสะ ก็ไม่เกิดเวทนาที่จะยึด
ถือสำหรับเป็นทุกข์ มันก็ไม่เป็นทุกข์.

รู้เท่านั้น ปฏิบัติได้เท่านั้น มันพอแล้วที่จะไม่เป็นทุกข์
แม้ว่าจะ เป็นทุกข์เพราะผลกรรม หรือเป็นทุกข์เพราะอะไรก็ตาม
ใจ มันดับโดยวิธีเดียวกันอย่างนี้ทั้งนั้นแหละ, แม้ความทุกข์นี้จะ
เป็นผลของกรรม ก็ยังต้องดับโดยวิธีเดียวกันนี้แหละ. เมื่อสิ่งใด
มาสัมผัส ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ก็มีสติปัญญาพอที่จะไม่โง่ใน
ขณะที่มีผัสสะ เวทนานั้นก็ไม่หลอกให้ยึดถือ ไม่หลอกให้หลงรัก
หลงเกลียด หลงกลัว ก็ไม่เกิดตัณหา ไม่เกิดอุปาทาน และไม่
เกิดความทุกข์. มีความรู้ข้อนี้ข้อเดียว มันพอสำหรับที่จะดับทุกข์
ส่วนอื่นจะรู้ก็ได้ ไม่รู้ก็ได้ เพราะรู้ก็รู้เพื่อดับทุกข์ทั้งนั้น.

เดี๋ยวนี้มันดับทุกข์ได้ด้วยของจริง ของศักดิ์สิทธิ์สูงสุด
วิเศษเหลือที่จะกล่าวได้ คือความรู้เรื่อง อิทัปปัจจยตา ทั้งที่ไม่
ต้องมีตัวตน, ทั้งที่ไม่ต้องบัญญัติว่า ตัวตนหรือมิใช่ตัวตน มัน

ก็ได้ผลเหมือนกันแหละ. เมื่อเรามีความรู้สักรัดกันผัสสะ เวทนา ตัณหาได้ มันก็ไม่เกิดตัวตนอยู่แล้ว ก็คือไม่มีตัวตนอยู่ในการปฏิบัตินั้นแล้ว จึงไม่มีความทุกข์เพราะตัวตน, นี่เป็นความรู้ ที่จะทำให้เข้าถึงหัวใจของพระพุทธศาสนา. ดับทุกข์ได้แล้ว ปัญหาอื่น ๆ มันก็จะหมดไปในตัว ไม่มีเหลือ เพราะว่าดับทุกข์ได้แล้ว, จุดมุ่งหมายมันมีอย่างเดียว คือ ดับทุกข์ให้ได้.

จึงอยากจะบอกว่า ท่านทั้งหลายมีวิธีดับทุกข์ได้ก็แล้วกัน เรื่องอื่นไม่ต้องสนใจก็ได้ ตายแล้วเกิด ตายแล้วไม่เกิด ก็ช่างหัวมัน ไม่มีความทุกข์ก็แล้วกัน; อยู่ที่นี่ก็ไม่มีความทุกข์ ปฏิบัติชนิดที่ไม่มีความทุกข์ แล้วพระพุทธเจ้าท่านรับประกันว่า แม้จะไปเกิดอีกอย่างไร มันก็ไม่มีความทุกข์ เพราะมันปฏิบัติถูกต้องเสียแล้ว.

ข้อปฏิบัติของพระพุทธเจ้าที่สอนไว้นี้ มันเป็นเรื่องรวบรัด รวบยอด ตัดปัญหาทั้งปวง ว่าจงปฏิบัติอย่างนี้ ๆ อย่าโง่เมื่อมีผัสสะ เมื่อมีเวทนา, ไม่มีความทุกข์อะไรจะเกิดขึ้นมาได้

ถ้าเราไม่โง่ตรงนี้ ไม่โง่ตรงมีผัสสะมีเวทนา. ขอให้สนใจตรงนี้
เท่านั้นแหละ มันจะคุ้มไปหมด.

มันไม่มีตัวตนเห็นไหม? แต่มันรู้สึกเป็นทุกข์ได้;
ฉะนั้นสิ่งที่รู้สึกเป็นทุกข์ได้นั้นแหละ ต้องปฏิบัติต้องทำ, มันจะ
ไม่มีตัวตน จะไม่ใช่ตัวตน ก็ช่างหัวมันสิ แต่เดี๋ยวนี้มันไม่อาจจะ
รู้สึกเป็นทุกข์ก็พอแล้ว. จิตจะเป็นตัวตน หรือไม่เป็นคน ถ้า
เรามีวิธีดำรงจิต ตั้งจิตไว้อย่างถูกต้อง โดยไม่เป็นทุกข์แล้ว มัน
ก็ได้ประโยชน์เท่ากัน.

ปีใหม่ต้องมีชีวิตใหม่ คือ มีความทุกข์น้อยลง

แต่นี้มามัวแต่เถียงกันในเรื่องว่า มีตัวตนหรือไม่มีตัว
ตน? ตายแล้วเกิดหรือตายแล้วไม่เกิด? โลกหน้ามีหรือไม่มี?
มันเสียเวลาเปล่าๆ เรื่องมันมากเกินไปที่จะทำให้สำเร็จได้ มัน
ทำไมไหว เลยปีใหม่นี้ มันก็ยังคงเลวเหมือนปีเก่าอยู่นั่นเอง.
ฉะนั้นถ้าจะให้มันเป็นปีใหม่ มีอะไรแปลกขึ้นไป ก็คือดับทุกข์

ให้ได้มากกว่าปีที่แล้วมา, หรือพูดอีกอย่างหนึ่งก็ว่า เราจะต้องมีความทุกข์น้อยกว่าปีที่แล้วมา นั่นแหละจึงจะเป็นปีใหม่ที่แปลกออกไป. ขอให้ท่านสนใจที่จะแก้ไข สิ่งที่เรียกว่าชีวิตนี้ ให้มันมีความทุกข์น้อยลง.

บางคนก็จะถามอีกว่า ชีวิตนี้เป็นตัวตน หรือไม่เป็นตัวตน? อาตมาก็ตอบว่า ช่างหัวมัน มันจะเป็นตัวตน ไม่เป็นตัวตน ไม่ต้องไปรู้ ทำอย่างเดียวกันแต่อย่าให้มันเป็นทุกข์ก็พอแล้ว, รู้จักชีวิตเท่าที่จะควบคุมได้ อย่าให้มันเป็นทุกข์ก็พอแล้ว มันจะใช้ตัวตน หรือไม่ใช้ตัวตน ก็ยกไว้ให้ชีวิต.

ถ้าจะไปรู้ให้ละเอียดละออส่วนนั้น มันจะช้ามากเกินไป มารู้จักกันแต่ว่า ทำให้ชีวิตไม่มีความทุกข์อย่างไร นี่จะทันแก่เวลา ไม่ก็ปีก็ต้องตายแน่ ไม่ได้มานั่งกันอยู่อย่างนี้หรอก, อีกไม่ก็ปีมันก็ตายกันหมด เวลามันไม่เหลืออยู่มากมายอะไรนัก. ฉะนั้นรู้จักทำชีวิตให้ก้าวหน้า คือมีความทุกข์น้อยลง ๆ ๆ ถ้าดับทุกข์ได้หมด ไม่ทันตายก็จะยิ่งดี แต่ควรจะทำให้มันก้าวหน้า

ให้ความทุกข์มันน้อยลง ๆ ทุกปี ๆ ก็เรียกว่าชีวิตใหม่ได้.

เราจะมาพูดกันถึงเรื่องชีวิตนี้ จะให้มีความทุกข์น้อยลงอย่างไร? จะพูดอย่างมีตัวตนก็ได้ ชีวิตนั้นแหละมันจะต้องรู้ มันจะต้องปฏิบัติ, จะพูดว่าไม่ใช่ตัวตนก็ได้, ชีวิตไม่ต้องเป็นตัวตนอะไร แต่มันรู้สึกนึกได้ มันก็ต้องรู้สึกนึกแก้ไขให้ความทุกข์น้อยลง; นี่เรื่องมันจะเหลือน้อยเข้าเพราะเหตุนี้. เราอย่ามัวเสียเวลา เถียงกันเรื่องนั้น เรื่องนี้ เรื่องโน้น ให้มากเรื่อง มาพูดกันดี ๆ แต่ว่าจะให้ความทุกข์มันลดลงไปได้อย่างไร.

เดี๋ยวนี้อาตมาก็จะพูด เรื่องชีวิต คือ สิ่งที่เราจะต้องทำให้มันมีผลดี คือมีความทุกข์น้อยลง. ชีวิตไม่ใช่คน แล้วอะไรจะทำ? ชีวิตที่ไม่ใช่คนนั้นแหละมันทำได้ มันทำของมันได้. ชีวิตเป็นอนัตตาไม่ใช่คน แต่ทำไมเป็นทุกข์ได้เล่า? เมื่อมันเป็นทุกข์ได้ มันก็ต้องรู้จักความทุกข์ แล้วมันก็ต้องรู้จักแก้ไขความทุกข์.

เหมาะๆกันเรียกว่า มันเป็นชีวิตที่ประกอบอยู่ด้วย ส่วนประกอบที่ครบถ้วน คือมีร่างกาย มีระบบประสาท มีจิตคิดนึกได้ มีสมบัติของจิตคือ สติ ปัญญา ความรู้ คุณธรรมอะไรต่างๆ ทั้งหมดนั้นต่อให้เป็นอนัตตา ให้มันเป็นอนัตตาทันไปทั้งหมด แต่มันก็มารวมกันได้, มารู้อีกกันได้, มาคิดนึกได้, มาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ชีวิตก็ได้รับผล คือมีความทุกข์น้อยลง.

นี่พูดอย่างนี้ มันพูดช่วยคนโง่ ช่วยพวกคนโง่ ที่ไม่อาจเห็นว่า สิ่งทั้งปวงเป็นอนัตตา จึงช่วยพูดเสียแทนว่า แม้จะไม่เห็นว่าเป็นอนัตตา ก็ขอให้จัดไปในลักษณะที่ให้มันดับทุกข์ได้ก็แล้วกัน. ถ้าคนฉลาดก็ไม่ต้องพูดอย่างนี้ เขาเห็นของเขาเองว่า ทุกอย่างมันเป็นอนัตตา เมื่อไม่ยึดถืออะไรโดยความเป็นอัตตา มันก็ไม่เกิดความทุกข์. แต่คนที่ไม่อาจจะเห็นอนัตตาได้ มันก็ปล่อยไม่ได้ ก็ต้องมีวิธีอีกอันหนึ่ง ซึ่งจะบอกเขาตรงๆว่า ต้องทำอย่างนี้ๆ อย่างนี้ๆ แล้วมันก็จะไม่มีความทุกข์, สิ่งต่างๆจะเป็นอัตตา เป็นอนัตตา ก็เหมือนกันแหละ ถ้าทำอย่างนี้แล้วไม่มีความทุกข์.

เราก็ทำชีวิตนี้ให้มีความรู้เกิดขึ้น เป็นสมบัติของชีวิต มากขึ้น ๆ; ชีวิตก็ไม่ใช่อัตตา ความรู้ก็ไม่ใช่อัตตา ความสุขความทุกข์ก็ไม่ใช่อัตตา ล้วนแต่เป็นอนัตตา แต่ถ้าเป็นความทุกข์แล้ว มันทนไม่ได้ มันทนไม่ได้ มันร้องครางอยู่นั่น. ฉะนั้นจึงต้องทำอย่าให้ต้องเป็นทุกข์ ทั้งที่มันเป็นอนัตตา; ถ้าไม่รู้เรื่องอัตตาเรื่องอนัตตา ก็รู้แต่เพียงว่า อย่าทำให้มันเป็นทุกข์ แล้วก็ทำให้มันดีขึ้น ๆ ๆ.

ชีวิต คือการลงทุนเพื่อผลอันสูงสุด

เรื่องปีใหม่นี้ อาตมาอยากจะพูดเปรียบเทียบด้วยเรื่องหัวเผือก หัวมัน หัวบุก หัวบอน หัวอะไรต่างๆ ที่เป็นหัวอยู่ใต้ดิน. มันไม่มีตัวตนหรือ มันเป็นอนัตตา หัวเผือก หัวมัน หัวบอนนี้ จะเป็นอัตตาไปไม่ได้ มันเป็นอนัตตา, เป็นธาตุตามธรรมชาติ ไม่มีอัตตา ไม่เป็นอัตตา. แต่ทำไมมันใหญ่ขึ้นทุกปี มันดีขึ้นทุกปี มันมากขึ้นทุกปี? เพราะว่าธรรมชาติมันเป็นอย่างนั้นเอง แม้มันจะเป็นอนัตตา มันก็เจริญงอกงามขึ้นมาได้

โดยเป็นอนาคตา เจริญด้วยอนาคตาก็ได้, เจริญไปตามแบบของ
ธรรมชาติก็ได้.

หัวเผือก หัวบอน หัวมันโดยเฉพาะ ญาติโยมทั้ง
หลายเหล่านี้ รู้จักมันดี หัวมันสีม่วงที่ปลูกให้ขึ้นเร็ว เรียกว่ามัน
หอม คงจะรู้จักกันดีกว่ามันอะไร. อาตมาก็รู้จักดี เพราะเมื่อ
เด็ก ๆ ก็เคยปลูก ปลูกด้วยเสี้ยนนิดเดียว มันขึ้นหน่อไปปีหนึ่งแล้ว
ปีหลังที่ไหนได้มันกลมมันใหญ่โต ถ้าขึ้นทิ้งไว้อีกปีหนึ่ง มันใหญ่
โตเกือบจะยกไม่ไหว

ทำไมมันเป็นได้แบบนี้ ทั้งที่มันเป็นอนาคตา ไม่ใช่ตัว
ตน สัตว์ บุคคล อะไรเลย เป็นเพียงหัวมัน? นี่เพราะว่า
ธรรมชาติชีวิตนั้น มันเป็นอย่างนั้นเอง, เป็นความรู้ที่
พระพุทธเจ้าท่านตรัสสอนไว้ให้ ธรรมชาติชีวิตนี้มันมีการ
เปลี่ยนแปลงอยู่ในนั้น, และการเปลี่ยนแปลงนั้นมันเหมือน
กับว่าลงทุน ที่เขาลงทุนค้า ลงทุนอะไรก็ตาม ที่เรียกว่า ลงทุน
แล้วก็ได้กำไรมามาก ๆ.

ชีวิตนี้มันก็มีลักษณะเหมือนกัน มันก็ลงทุน ที่เรียกว่า
 ธรรมาณ (ธะระมาณ) ทรง ดำรงชีวิตอยู่, ธรรมาณ ทรงอยู่
 มันเป็นเรื่องลงทุนทั้งนั้นแหละ เพราะว่า การดำรงอยู่นี้ มันไม่
 ไร้สนุก มันต้องมีการต่อสู้อยู่ตลอดเวลา มันต้องหาอาหารกิน
 มันต้องต่อสู้กับอันตราย ต้องบริหาร ต้องทำอะไรอีกมากมาย
 มันจึงรอดชีวิตอยู่. ต้นไม้ก็เหมือนกัน การที่มันมีอยู่ มันก็คือ
 การต่อสู้ มันก็สำเร็จในการต่อสู้ มันรอดอยู่ได้ แล้วมันเจริญ
 เติบโตยิ่งกว่าเก่า.

ถ้าเราที่เป็นมนุษย์ต่อสู้ไม่ได้ พ่ายแพ้ เลวลงกว่าเก่า
 ก็ต้องละอายหัวเหือก หัวมัน มัน. ขอให้พุทธบริษัท ระวังข้อนี้
 ไว้ให้ดี ๆ ว่าเป็นคนทั้งที่ อย่าให้ละอายแก่หัวเหือก หัวมัน
 มันเลย ขอให้มันดีขึ้นทุกปี ใหญ่ขึ้นทุกปี เจริญขึ้นทุกปี
 เหมือนหัวเหือก หัวมัน เหล่านั้นเถิด.

ทีนี้ก็จะพูดเจาะจงลงอีกสักชนิดหนึ่งว่า หัวเหือก หัว
 มันมันทำอย่างไร มันจึงใหญ่ขึ้นได้ทุกปี? ก็เพราะว่าธรรมชาติ

มันก็เป็นเครื่องช่วยอยู่มากแล้ว เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ ก็เติบโตได้ในทางวัตถุ ในทางรูปธรรม ซึ่งไม่เกี่ยวกับจิตใจ. พอจะสิ้นปี พอจะถึงฤดูร้อน ซึ่งเป็นเครื่องกำหนดว่าสิ้นปี หัวเหือก หัวมัน มันก็เตรียมสำหรับจะเติบโต คือว่า หยุดยอก ต้นตาย เหลือแต่หัว; ตลอดเวลาปีหนึ่ง ต้นใบของมันสะสมทุนสำรองสำหรับปีใหม่ไว้.

อะไรที่จะเป็นเครื่องทำให้เกิดเนื้อหนังร่างกายใหม่? ส่วนใหญ่ก็เป็นน้ำตาล น้ำตาลซึ่งจะมากลายเป็นแป้ง มากลายเป็นเนื้อเลือดอย่างคนเรา. นี่ก็เหมือนกัน มันสะสมน้ำตาลสะสมไขมัน สะสมที่จะเป็นทุนสำรองไว้มาก, คือสะสมไว้หมดไม่เอาไปถูกลูกลูกเสียที่ไหน มันก็สะสมไว้ในหัว. หัวตอนนี้เกือบจะกินไม่ได้ เพราะมันผิดธรรมชาติ มันเป็นการสะสม ส่วนที่จะประกอบให้งอกงามต่อไปเป็นหัว ที่เรียกกันว่าหัวดอย กินไม่ได้ แต่หัวดอยนั้นมันเป็นทีสะสมของสิ่งที่จะงอกงามต่อไปข้างหน้า. ฉะนั้นพอถึงฤดูร้อนมีแสงแดด มีความชื้น มีอะไรอีก มันก็งอกออกมา เป็นหน่อใหม่ เป็นต้นใหม่ ใหญ่กว่าเดิม หัวมันก็ใหญ่

กว่าเดิม. มันไม่ทำลายทุนสำรองนี้ มันก็มีทุนสำรองมากพอ ที่
จะงอกสำหรับปีใหม่นี้ใหญ่กว่าเดิม.

มนุษย์จะไม่ทำอย่างนั้น จะไม่สะสมอะไรไว้เป็นทุน
สำรอง ที่เป็นเงินเป็นทองก็เอาไปกินเหล้าเสียหมด แล้วก็เลี้ยง
ฉลองปีเก่านี้ ดูว่าทั้งหมดนั้นมันกินเหล้ากัน ใช้เงินเสียให้หมด,
หรือไปเล่นไปหัว ทำอบายมุขจนเงินจะหมด จะไม่มีเหลือ แล้ว
จะเอาอะไรไปลงทุน. บุญกุศลก็เอาไปแลกอบายมุขเสียหมด ไม่มี
เหลือสำหรับจะลงทุนต่อไป มนุษย์เลยไม่มีทุนสำรองสำหรับปี
ใหม่ ที่จะงอกงามให้ดีกว่าปีเก่า แล้วจะโทษใคร ลองคิดดู.

ช่วยบอกกันให้ดีๆ ว่า ปีใหม่นั้นมันทำให้ดีกว่าปีเก่าได้
โดยสงวนทุนสำรองไว้ให้มากพอ งอกมาปีใหม่จะใหญ่กว่าเก่า
พอปลายๆ ปีก็รวมทุนสำรองนี้ไว้ให้มากกว่าปีเก่าอีก งอกปีใหญ่
ก็ใหญ่ออกไปอีก.

นี่ชีวิตเป็นการลงทุน แม้แต่ในด้านของวัตถุ เช่น
ร่างกาย และทั้งฝ่ายจิตใจ สติปัญญา.

ต้นหมากรากไม้แบบนี้ มันไม่มีจิตไม่มีวิญญาณอะไรที่สูงอะไร
 นัก มันก็มีความเจริญไปตามแบบวัตถุ เรียกว่ามันใหญ่กว่าเดิม
 มันดีกว่าเดิม มันมีอะไรดีกว่าเดิม แม้ในทางสวยงาม มันก็
 แปลกไปกว่าเดิม. ขอให้เรามองเห็นในข้อนี้ว่า สิ่งที่เราเรียกว่าชีวิต
 นั้น มันมีลักษณะเปลี่ยนแปลงอยู่ในตัวมันเอง เป็นการ
 เปลี่ยนแปลงเหมือนกับการลงทุน ให้มีผลดีขึ้นไปกว่าเดิม ยก
 ตัวอย่างเรื่องหัวเผือก หัวมัน ให้ฟัง ในส่วนวัตถุส่วนรูปธรรม.

พระเจ้า คือกฎของธรรมชาติ ช่วยให้มีมนุษย์ฉลาดขึ้น

ที่นี้ส่วนนามธรรม มันก็จะต้องมีลักษณะอย่างเดียวกัน
 มันมีได้สำหรับสัตว์ หรือสำหรับมนุษย์ ยิ่งปีก็ต้องยิ่งฉลาด.
 เราจะเห็นได้ว่า สัตว์เดรัจฉาน สุนัขหรือแมวเป็นต้นนี้ ถ้าอายุ
 มันมาก มันฉลาดกว่าตัวเพิ่งเกิดทั้งนั้นแหละ ไม่ว่าสัตว์อะไร
 ตัวที่อายุมากแล้วมันฉลาดทั้งนั้นแหละ ฉลาดหากิน, ฉลาดหนี
 ภัย, ฉลาดต่อสู้, ฉลาดอะไรทุกอย่าง. คนก็เหมือนกัน เพราะ
 ในชีวิตนั้น มันเป็นเรื่องเพิ่มกำไร ลงทุนเพื่อเพิ่มกำไรอยู่เรื่อยไป

ฉะนั้นความฉลาดก็เกิดขึ้น. แม้ที่ไม่มีครูบาอาจารย์สอน ที่ปล่อยให้ไปตามธรรมชาติ มนุษย์ก็ฉลาดขึ้น ถ้าไม่อย่างนั้นแล้ว มนุษย์คนแรกในโลกก็จะไม่รู้อะไรที่เพิ่มไปกว่าเดิม เรียกว่าธรรมชาติมันก็สอนอยู่แล้ว สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเรา จะสอนให้เราฉลาดขึ้น.

ไปศึกษาเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์ ชีวิตวิทยาของมนุษย์นี้ จะพบว่า ธรรมชาติมันสอนทั้งนั้นแหละ ตั้งแต่ไม่รู้จักนุ่งผ้า. คนป่าไม่ต้องนุ่งผ้า แล้วธรรมชาติมันก็สอนให้รู้จักทำผ้าและนุ่ง และได้รับประโยชน์จากการมีผ้านุ่ง, มันสอนให้เลิกกินเนื้อดิบ ๆ มาเป็นเรื่องทำให้สุก แล้วมันสอนให้รู้จักทำให้ร่อย. มันก็ฉลาดขึ้นอย่างนี้ทั้งนั้น จึงรู้จักทำไร่ทำนา รู้จักประดิษฐ์นั่นนี่ กระทั่งเดี๋ยวนี้ก็รู้จักทำเครื่องจักรเครื่องกล ไปโลกพระจันทร์ก็ได้.

นี่มันมีใครมาสอน? สิ่งแวดล้อมทั้งนั้นแหละมันสอน วิชาความรู้มันเกิดขึ้นมาจากสิ่งแวดล้อม, ชีวิตจึงเหมือนกับการลงทุน ถ้าเราใช้มันให้ถูกต้อง มันจะเพิ่มกำไร ทั้งฝ่ายเนื้อหนังร่างกาย และทั้งฝ่ายจิตใจ สติปัญญา.

นี่พระเจ้าช่วยถึงขนาดนี้พระเจ้าคือกฎของธรรมชาติ, อาตมาหมายถึงพระเจ้าคือกฎของธรรมชาติ มันช่วยมนุษย์เราถึงขนาดนี้ ก็ยังมีมนุษย์เหลวไหล ช่วยตัวเองไม่ได้ เป็นมนุษย์เหลวไหลเลวทราม พูดอย่างนั้นก็ดี ช่วยตัวเองก็ไม่ได้ แล้วต้องทนทุกข์ทรมาน อย่างที่ไม่ควรจะทนทรมาน. มันทำผิด ในลักษณะที่ไม่ควรจะทำผิด มันก็ผิด, แล้วมันก็ไม่ถูก ในที่ควรจะถูก มันจึงแกว่งไปแกว่งมา ถอยหน้าถอยหลัง, บางที่มันก็ถอยหลังมาก เช่นเดี๋ยวนี้ถอยหลังมากที่สุดในด้านจิตใจ แล้วก็ก้าวหน้ามากเกินไปในด้านวัตถุ.

มันบ้าเห็นไหม? โลกมันกำลังบ้า มันก้าวหน้ามากเกินไปในทางวัตถุ แม้จะเป็นพระเป็นเณร ก็พลอยเห่อความก้าวหน้าในทางวัตถุกับเขา อย่าว่าแต่ชาวบ้านเลย. เพราะความก้าวหน้าทางวัตถุมันมากเกินไป ในทางด้านจิตใจมันถอย บังคับกิเลสไม่ได้ มันก็ตกต่ำทางจิตใจ มีปัญหาทางจิตใจ เกิดขึ้นเป็นความทุกข์.

ถ้าท่านมีความรู้ มีการศึกษาบ้าง ก็จะได้รู้ว่า ในโลกนี้ ปัจจุบันนี้ คนมีความทุกข์มากกว่าโลกสมัยก่อนโน้น เมื่อยังไม่เจริญทางวัตถุ, ความทุกข์ทรมานใจของคนในโลกปัจจุบัน ที่เจริญด้วยวัตถุนี้ มีมากกว่า โลกสมัยที่ไม่เจริญด้วยวัตถุ.

เมื่อเข้าหนังสือพิมพ์ก็ลงสถิติว่า ประเทศไทยประเทศเดียว คือ ประเทศไทยประเทศเดียวนี้ เป็นโรคประสาทกันหลายแสน จะขึ้นล้านแล้ว คนที่เป็นโรคประสาทเพิ่มเป็นแสนๆ จะขึ้นจำนวนล้าน. นั่นแหละความผิดทางจิตใจ ถ้าว่าคนเป็นโรคประสาทมีตั้งแสน คนเป็นโรคจิตมันก็ตั้งหมื่น แล้วบ้าก็ตั้งพันๆ.

นี่ความที่มันไม่ก้าวหน้า ชนิดที่เป็นผลเป็นกำไร ตามความมุ่งหมายของพุทธศาสนา ปีใหม่ก็เลยไม่ได้มีผลดี ไม่มีความสุขกว่าปีเก่า เพราะไปหลงเรื่องเห็นกงจักรเป็นดอกบัว, เห็นเรื่องทางวัตถุเป็นความดี เป็นความวิเศษ เรื่องทางจิตใจ เป็นเรื่องไร้สาระ, การศึกษาก็เป็นแบบดวน ไม่สอนให้เด็กๆ รู้ตามที่เป็นจริง ว่าอะไรเป็นอะไร นี่สภาพปัจจุบันมันเป็นอย่างนี้.

นี่เรียกว่าปัญหาเฉพาะหน้า มันมีอยู่อย่างนี้ แล้วเราจะปีใหม่อัน
อย่างไร? นั่นคือสิ่งที่อาตมาอยากจะเอามาพูดกันในวันนี้ เพราะ
ว่าเป็นวันปีใหม่.

พุทธศาสนาก็สอนเรื่องดับทุกข์ให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป, ขอให้
ดับทุกข์ปีใหม่มากกว่าปีเก่า แล้วให้มากยิ่งขึ้น ๆ ขึ้นไปทุกปี ๆ มัน
ก็ดับทุกข์สิ้นเชิงได้ในเวลาอันสมควร. ฉะนั้นอาตมาจึงมาบอก
เฉพาะในข้อที่ว่า ชีวิตนี้เป็นการลงทุน เพื่อได้ผลดีที่สุดสุดใน
อนาคต นี่มันเป็นการลงทุนอยู่ในตัวมันเอง. ถ้าชีวิตของใคร
ไม่เป็นการลงทุน เพื่อผลอันเจริญอยู่ในตัวเองแล้ว ชีวิตของ
บุคคลนั้นใช้ไม่ได้ เหมือนกับตายแล้ว.

ชีวิตจะมีกำไร ถ้าเข้าใจกฎของธรรมชาติ

ฉะนั้นขอให้มันมีความเจริญยิ่งขึ้นทุกปี ๆ ๆ ปีใหม่นี้
ต้องดีกว่าปีเก่า ทางร่างกายก็สบายดี ทางจิตใจก็สบายดี; ถ้า
ทางร่างกายมันจะเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ ทางจิตใจก็ไม่

เป็นทุกข์ ไม่เป็นทุกข์. ฉะนั้นเราไม่เป็นทุกข์ไม่ว่าโลกนี้มันจะ
แตกระเบิดไปด้วยปรมาณู ก็ตามใจมันซิ จิตใจของเราจะไม่
เป็นทุกข์ ร่างกายจะเป็นอย่างไร จิตใจก็จะไม่เป็นทุกข์
เพราะรู้จักดำรงจิตไว้ว่า ต้องไม่เป็นทุกข์.

ไอ้ความทุกข์นั้น ถ้าไปดูเป็นความทุกข์ มันก็เป็นตัว
ตนของความทุกข์ขึ้นมา; แต่ถ้าอาศัยสติปัญญาของพระพุทธเจ้า
แล้วไปดูที่ความทุกข์ มันจะเห็นว่า ไอ้มันเป็นความรู้สึกของ
ระบบประสาทเท่านั้น, ระบบประสาทที่สำหรับรู้สึก ทางตา ทางหู
ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ เมื่อมีอะไรไปกระทบให้รู้สึก
อย่างไร มันก็รู้สึกอย่างนั้น คือมันทำหน้าที่สนองออกมาอย่างนั้น,
เรียกว่ามันเป็นความรู้สึกของระบบประสาท มันมีเท่านั้นเอง
ไม่ได้มีความทุกข์ มีตัวทุกข์ ที่เป็นตัวเป็นตนอะไรที่ไหน มัน
เป็นเพียงความรู้สึกของระบบประสาท ที่ตอบสนองต่อสิ่งที่
เข้าไปกระทบ.

เช่น เมื่อมีอะไรมาทำให้เจ็บ กัดเจ็บ เราก็ไปเรียกมัน

ว่าความเจ็บ เรามันโง่เอง ไปเรียกมันว่าความเจ็บ มันก็เจ็บซิ. ถ้าเราไปมองว่า โอ้! มันความรู้สึกของระบบประสาทกลุ่มหนึ่ง เท่านั้นแหละ, มองดูว่า โอ้! นี่มันความรู้สึกของระบบประสาท เท่านั้นหนอ เท่านั้นหนอ ไม่ใช่ความเจ็บ ไม่ใช่มีตัวใครเจ็บ ไม่ใช่ความเจ็บของใคร, เห็นแต่ว่ามันเป็นการตอบสนองของระบบประสาท รู้สึกขึ้นมาอย่างนั้นที่ตรงนั้น คุณมันไปอย่างนี้ คุณมันไปอย่างนี้ เดี่ยวมันก็จะหมดความหมายที่ว่าเจ็บ มันจะทนได้ จนไม่ต้องทน.

พระอริยเจ้าท่านข่มความเจ็บปวดทั้งหลาย ด้วยการมองเห็นเป็นธรรมชาติ เป็นอนัตตา เช่นนี้ทั้งนั้นแหละ จึงข่มความเจ็บได้. *อย่าดูเป็นความเจ็บ เป็นความไข้ เป็นความตาย เป็นความอะไร; ดูเป็นความเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ ตามกฎของธรรมชาติ* เท่านั้นหนอ เท่านั้นหนอ เท่านั้นหนอ. ก็ไม่มีปัญหาถึงกับว่ากูเจ็บ กูจะตายแล้ว, กลัวจนเป็นโรคประสาท กลัวจนเป็นบ้า, คิดไว้ล่วงหน้าจนได้เป็นโรคประสาท เรื่องยังไม่มีสักที. นี่คือการไม่ก้าวหน้าของผู้ที่ไม่รู้เรื่องอะไร คือไม่รู้ธรรมะ.

ถ้าเราจะให้จิตใจก้าวหน้า แล้วรับศึกษาในข้อนี้ คือ ข้อที่มันมีแต่ธรรมชาติ เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ อย่าเอามาเป็นตัวตน ให้เกิดความทุกข์เลย. ความยากจนก็ดูเถอะ มันเป็นอย่างนั้นเอง ถ้าไม่ชอบก็แก้ไขอย่างนี้ซิ อย่างนี้เอง; มันมีอีกส่วนหนึ่งว่า อย่างนั้นเองทำให้จน อย่างนั้นเองที่ทำให้ไม่จน ก็รู้จักว่ามันเป็นอย่างไร มันจึงได้เป็นอย่างที่เราสมมติเรียกกันว่า ยากจน, มันเป็นความเปลี่ยนแปลง ที่เป็นผลของการประพฤติกกระทำไม่ถูกต้อง ประพฤติกระทำให้ถูกต้องมันก็ไม่ยากจน. แล้วมันก็จนได้ทั้งที่เป็นอนาคต หายจนพ้นจากความจนได้ทั้งที่เป็นอนาคต เป็นเพียงว่าสักว่าธรรมชาติ ที่เป็นไปตามกฎของธรรมชาติเท่านั้น.

นี่เราไม่ร่วมมือกับธรรมชาติ เราก็เลยทำผิดพลาด แทนที่จะได้เป็นกำไรขึ้นมา มันกลายเป็นไม่ได้ แล้วมันกลับขาดทุน ทำให้ปีใหม่ไม่ดีกว่าปีเก่า บางทีก็ปีใหม่นี้กลับเลวกว่าปีเก่า. ฉะนั้นคนนั้นมันก็ต้องเลวลงๆ แล้วก็ไปเลวที่สุดเอาชาติสุดท้าย ที่มันจะตาย มันก็มี, มันไปเลวลงๆถึงที่สุด มันเลวที่สุดแล้ว. นี้

เรียกว่าผิดหมด ผิดหมดแล้ว ผิดหลักของธรรมชาติ ที่ต้องการให้ชีวิตนี้เจริญงอกงาม ถึงที่สุดที่ชีวิตมันจะอำนวยให้ได้.

เอาละ ทีนี้จะพูดเรื่องธรรมะบ้าง พูดเรื่องปีใหม่มาพอสมควรแล้ว พูดเรื่องธรรมะที. มันก็สรุปในหลักที่ว่า โดยหลักของธรรมะเขาสอนว่า ชีวิตนี้มันเป็นการลงทุนอยู่ในตัวมันเอง ให้เจริญงอกงามก้าวหน้าทั้งสองฝ่ายควบคู่กันไป คือฝ่ายร่างกาย และฝ่ายจิตใจหรือสติปัญญา.

ฝ่ายร่างกายนั้น แยกออกไปเป็นฝ่ายวัตถุล้วน ๆ ที่ไม่ใช่ร่างกายของมนุษย์ ก็ให้เจริญ, ที่เป็นร่างกายของมนุษย์ ก็ให้เจริญ, นี้เรียกว่าฝ่ายวัตถุ.

ทีนี้ฝ่ายจิตใจ ก็แยกออกไปเป็นฝ่ายจิตล้วน ๆ ก็ให้จิตมันมีสมรรถภาพ เข้มแข็งยิ่งขึ้น นี้ส่วนจิต.

แล้วส่วนสติปัญญา ซึ่งเป็นสมบัติของจิตก็ให้เจริญ ให้จิตมันมีสติปัญญามาก ให้มันมีคุณสมบัติมาก มีความถูกต้องมาก ก็เรียกว่า ทางจิตมันก็เจริญ.

ถ้าเราร่วมมือกับธรรมชาติถูกต้อง มันจะมีความเจริญ
 อย่างนี้ และมนุษย์ที่เป็นมนุษย์จริง ต้องเจริญได้แบบนี้. ถ้า
 เจริญไม่ได้แบบนี้ มันก็ไม่ใช่เป็นมนุษย์จริง ที่เราจะเรียกว่าเป็น
 แต่เพียงคน เป็นคนเท่านั้น เกิดมาเป็นคนเท่านั้น. ตาม
 ธรรมชาติเป็นได้แต่เพียงคนเท่านั้น จนกว่าจะมีความเจริญ
 ทางกายทางใจ สูงขึ้นมา นี้จึงจะเรียกว่ามนุษย์ เพราะมนุษย์
 แปลว่ามีจิตใจสูง มีตัวตนสูง มีอะไรมันสูง. ก็ให้ทำในลักษณะที่
 มันสูงซิ มันจะได้เป็นมนุษย์, แล้วก็ไม่ใช่ทำเองล้วนๆ ไม่ใช่
 สามารถจะทำเองได้ล้วนๆ มันจะต้องร่วมมือกับธรรมชาติ.

ส่วนธรรมชาติมันก็มีลักษณะอย่างนั้นอยู่แล้ว ทาง
 ฝ่ายร่างกาย ธรรมชาติก็ให้มีความเจริญอยู่แล้ว, ทางจิตใจ
 ธรรมชาติก็ช่วยสนับสนุนให้เจริญอยู่แล้ว. เรามันไม่เห็นเอง มัน
 ถือเอาประโยชน์อันนี้ไม่ได้ จึงมาพูดกันเสียใหม่ว่าขอให้มองเห็นว่า
 ชีวิตโดยแท้ตามธรรมชาติ เป็นสิ่งเสมือนการลงทุน, มันจะเอา
 สิ่งแวดล้อมทั้งหลาย รอบๆตัวมาเป็นเครื่องลงทุน แล้วมันก็ได้
 ผลสูงขึ้นไป สูงขึ้นไป นี้เรียกว่ามันเจริญ มันมีกำไร. สำหรับ

เนื้อหนังร่างกายของเรา มันก็เจริญขึ้น จนทำงานได้มากกว่าลูก
แดงๆ ลูกเด็กๆ, จิตใจของเราก็เจริญ จนคิดอะไรได้มากกว่าลูก
เด็กๆ. ขอให้เป็นอย่างนี้ ที่ถูกต้อง เป็นที่ถูกต้อง ที่ถูกต้อง ไป
จบผลสุดท้ายของความเจริญ.

ตัวอย่างของการลงทุนที่ยังไม่จบ

ที่นี้ก็เล่าเรื่อง ชีวิตเป็นการลงทุน ตามที่แสดงไว้ใน
บาลี ก็ว่าในประเทศอินเดียก่อนพุทธกาล หรือสมัยพุทธกาลก็
เหมือนกัน มนุษย์เขาก็มีขนบประเพณีวัฒนธรรม ที่ถือกันของ
มนุษย์ทั่วไปว่า มนุษย์มันจะต้องดีขึ้นๆ จนถึงเรียกว่าดีที่สุดแล้ว
พอใจแล้ว ก็ได้สบายใจ.

มนุษย์ส่วนมากก็รู้แต่เพียงว่า เราขยันขันแข็ง
ประพฤติตัวดีตั้งแต่เด็กๆ วัยรุ่นหนุ่มสาว, เราทำการทำงาน
ประกอบกิจการงาน ทำไร่นา. ถ้าเป็นสมัยพุทธกาล ในอินเดียก็
เรื่องทำนานั้นแหละมันขึ้นชื่อ มีวัวมาก มีนาмаก ทำนามาก ก็

ร่ำรวยจนเป็นเศรษฐีคหบดี มีทรัพย์สมบัติที่เก็บไว้มาก; แล้วคน
นั้นก็สบาย ไม่ต้องทำอะไรก็ได้ เป็นคนแก่ที่สบาย เขาก็จัดตัว
เองว่า นี่แหละถึงที่สุดแห่งชีวิตแล้ว ถึงที่สุดแห่งการพัฒนาชีวิต
แล้ว เขาถือกันอย่างนี้.

ลักษณะอย่างนี้ก็มาถึงประเทศไทย ปู่ ย่า ตา ยาย
ของเราก็เคยถือหลักอย่างนี้ ว่าทำๆ ทำๆ ให้มันพอ ให้มันเต็ม
จนไม่ต้องทำ แล้วก็หยุดกันที เป็นคนถึงที่สุดแล้ว นั้นมันก็ถูก
แต่มันถึงที่สุดฝ่ายด้านร่างกาย.

วันนี้หนึ่ง พระพุทธเจ้าท่านประทับนั่งอยู่ในป่าแห่ง
หนึ่ง ก็มีคหบดีคนหนึ่ง ชื่อ โปตลียะ ตามชื่อพระสูตร; ใครมี
พระไตรปิฎกก็ไปอ่านดูเอง แต่ถ้าอ่านไม่รู้เรื่อง อย่างมาโทษอาตมา
ก็แล้วกัน. คหบดีคนนั้น เขาถือตัวว่า เขาถึงที่สุดแห่งความ
เจริญของชีวิต เรียกเป็นบาลีว่า ไวหารสมุจเฉต (ไวหาระสมุจ
เฉตะ) ถึงความสิ้นสุดแห่งไวหาระ คือการลงทุน ประกอบการ
ทำมาหากิน ค้าขายให้ร่ำให้รวย; เขาก็วางภูมิฐาน เป็นผู้ที่ถึงที่สุด

แห่งชีวิตแล้ว. เพลินเขาไม่ต้องทำอะไรนี่ เขาก็เที่ยวตามสบาย
นุ่งห่มดี สวมรองเท้าเสียโก้ ถิ่นร่มเสียโก้ เดินเข้าไปทางที่
พระพุทธเจ้าประทับอยู่ในราวป่านั้น ก็เกิดไปพบกันเข้า.

พระพุทธเจ้าท่านก็ทัก ว่า *อ้าว มาแล้วคหบดี เชิญนั่ง
ซิ ที่นี่, ท่านทักว่า คหบดีมาแล้ว เชิญนั่ง.*

นายคนนี่เขาก็โกรธพระพุทธเจ้าว่า เรียกเขาว่า คหบดี.
*คหบดีคือคนที่กำลังงกเงิน กำลังหลงเงิน กำลังหลงการงาน ทำ
งานอยู่ตัวเป็นเกลียว ไม่ประสพความสำเร็จถึงที่สุด, เป็นเพียง
เศรษฐี เป็นเพียงคหบดีนี้ มันยังไม่ถึงที่สุด แม้ชาวบ้านจะว่าถึง
ที่สุด ก็เป็นเรื่องชาวบ้าน แต่ในทางธรรม ไม่ถือว่าถึงที่สุด; แต่
เขาเอาคำว่าถึงที่สุดไปใช้ เขาไม่ให้จัดเขาว่า เป็นคนรวย หรือ
เป็นนายทุน หรือเป็นคหบดีทำนองนั้น. เมื่อพระพุทธเจ้าไปทัก
เขา อ้าว คหบดีมาแล้ว เชิญนั่งนี้ เขาโกรธว่าดูถูกเขา ควรจะ
เรียกเขาว่า เป็นผู้สำเร็จกิจของมนุษย์แล้ว มากกว่าจะไปเรียกว่า
คหบดี. พระพุทธเจ้าชวนสองครั้ง ก็ไม่นั่ง ยิ่งโกรธมากขึ้น, ชวน
ครั้งที่สาม เขาจึงว่าไม่เอาแล้ว มาเรียกเราว่าคหบดี เราไม่ใช่คหบดี
เราเป็นผู้ที่ เป็นโหวหารสมุจเฉโท คือจบสุดแห่งโหวหาร การลงทุน*

แห่งชีวิต ความเป็นไปในชีวิตนี้ มันจบแล้ว มันเหนือคหบดี
เหนือเศรษฐี เหนืออะไรแล้ว.

พระพุทธเจ้าท่านบอกว่า *ไม่ ไม่ ไม่* ไม่ใช่อย่างนั้น
อะไร ๆ มันก็ดูยังเป็นคหบดีอยู่. ท่านว่าพ้นแล้วนั้น พ้นอย่างไร?

นายคนนี้เขาก็บอกว่า เดียวนี้ข้าพเจ้าได้ยกวัว ควาย
ไร้ นา ทรัพย์สมบัติ เงินทอง ข้าวของ ให้ลูกให้หลานหมดแล้ว
ตัวเองไม่มีอะไรแล้ว มีแต่ข้าวกินวันละหน่อย ผ้าปิดกายบ้าง
เท่านั้นก็พอแล้ว ไม่มีทรัพย์สมบัติอะไร ไม่เกี่ยวข้องอะไร ไม่
ยึดถืออะไร ไม่หลงไหลอะไร, นี้ จบแล้วอย่างนี้.

พระพุทธเจ้าท่านก็ว่า *นั่นมันก็เรื่องของท่าน แต่ใน*
อริยวินัยเขาไม่ได้จบกันอย่างนั้นหรอก เพียงเท่านั้นยังไม่จบ.

นายคนนี้ก็ขอร้องให้พระพุทธเจ้าช่วยแสดงว่า ถ้าจะ
จบกันจริงๆ ในแบบอริยวินัยนี้จบอย่างไร. พระพุทธเจ้าก็แสดง
อาการที่เรียกว่า จบตามแบบของพระอริยเจ้าให้ฟัง.

หลักปฏิบัติเพื่อเลื่อนชั้นของชีวิต

นี่เป็นหลักที่แสดงให้เราเห็นได้ชัดว่า มีแนวปฏิบัติกันอย่างไร; คือให้รู้ว่าเพียงแต่มีเงินมีทองมีหลักทรัพย์ นอนกินก็ได้นี้ ยังไม่จบหรอก มันต้องมีจิตใจที่จบด้วย, มีการกระทำทางกายทางวาจาทางจิตใจที่จบด้วย. ฉะนั้นเราถือเอาตามแนวที่พระพุทธองค์ทรงแสดงแก่นายคนนี้ว่า จะจบกันอย่างไร, มนุษย์จะจบความเป็นมนุษย์กันอย่างไร.

ธรรม 8 ประการ เครื่องวัดความดีของมนุษย์

ท่านแสดงชั้นแรกสุดก็ว่า พ้นจากความมีปาณาติบาต, เอาความไม่มีปาณาติบาตมาเป็นหลักวัด ว่าเดี๋ยวนี้ เราไม่มีการกระทำปาณาติบาต, ไม่มีการกระทำอทินนาทาน, ไม่พูดคำเท็จ มีแต่วาจาสัตย์, ไม่พูดส่อเสียดให้คนแตกกัน, ไม่โลภด้วยความกำหนัดในทรัพย์สมบัติ, ไม่โกรธเพราะถูกนินทา, ไม่แค้นใจเพราะความโกรธ, ไม่มีอติมานะ ยกตนวัดผู้อื่น.

ท่านตรัสไว้ 8 ข้อเรียกว่า โวหาระสมุจเฉตะ, เป็น
 ธรรมะ 8 ประการ ที่ไม่ได้เอามาสอนในหลักสูตรนักธรรม หรือ
 ไม่ได้เอามาพูดจา บางทีจะไม่มีใครเคยเอามาเทศน์ด้วยซ้ำไป ว่า
 แปลประการที่จะเป็นเครื่องวัดว่า มนุษย์คนหนึ่งในโลก เขาจบ
 การบำเพ็ญความดีของมนุษย์ ด้วยเครื่องวัดอย่างไร.

แม้จะมีเงินมีทองล้นฟ้า เป็นมหาเศรษฐี แต่ถ้ายังมี
 การกระทำใด ๆ ที่เป็น *ปาณาติบาต* ทำให้สัตว์ตายอยู่แล้ว มันใช้
 ไม่ได้.

จะเป็นมหาเศรษฐีอะไรก็ตาม ถ้ายัง *อทินนาทาน* ยัง
 ดูดซึมดูดซับเอาทรัพย์สินสมบัติของคนอื่น มาเป็นของตนอยู่ นี้ยัง
 เป็น *อทินนาทาน* ยังใช้ไม่ได้. ฉะนั้นพวกนายทุนทั้งหลาย จึง
 เป็นผู้ถึงที่สุดแห่งชีวิตมนุษย์ไม่ได้ เพราะยังมี *ปาณาติบาต* ยังมี
อทินนาทาน.

และเพราะยังมี *มูสาวาท* ยังหลอกลวงด้วยวิธีนั้นวิธีนี้
 เพื่อเอาทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตน. เช่น ขायอบายมุข
 ขायเครื่องมือแห่งอบายมุข มันก็คือหลอกเขา นี่มันไม่เป็นผู้ที่ถึง
 ที่สุดของความเป็นมนุษย์.

แล้วยังมีปีสุณาวาท ทำให้คนแตกกัน เพราะการที่ใครเกิดแตกกันนั้น มันเพิ่มความร้ายวายเป็นแก่เขานี้, ถ้าใครมันแตกกัน เขาเป็นผู้ได้ประโยชน์; ฉะนั้นถ้าเขายังพูดให้คนแตกกันอยู่ในโลก นี้เรียกว่ามันยังไม่ถึงที่สุด.

แล้วเขาโลกด้วยความกำหนด พอใจในทรัพย์สมบัติวัตถุที่มี เขายังกำหนดยินดีในทรัพย์สมบัติที่มีอยู่ นี้ไม่ได้หรรอกให้รวยวิเศษมาเท่าไร มันก็ถึงที่สุดของมนุษย์ไม่ได้.

แล้วยังโกรธเมื่อถูกนินทานี้ ก็ตัวอย่างนายคนนี้ เพียงแต่พระพุทธเจ้าเรียกเขาว่า คหบดี เขายังโกรธ, ไม่ถึงกับนินทาว่าร้าย เรียกว่าคหบดีเขายังโกรธ, ถ้าพูดร้ายกว่านั้น เขาก็โกรธมากกว่านั้น เขาจึงยังไม่ใช่ผู้ที่ถึงที่สุดแห่งความเป็นมนุษย์.

แล้วเขายังวัดตัวเอง วัดผู้อื่น, อดิมานะนี้แปลว่าคูหมิ่นท่าน เพราะมันวัดตัวเองไว้ในระดับหนึ่ง วัดผู้อื่นไว้ในระดับหนึ่ง ก็เห็นว่าดีกว่า เลวกว่า เสมอกัน อะไรอยู่เรื่อยไป. ยังมีจิตอย่างนี้อยู่ ก็ไม่เป็นได้ ไม่เป็นมนุษย์ที่ถึงที่สุดของคุณธรรมของมนุษย์ ต้องไม่มี 8 อย่างนี้.

นายคนนี้ก็ชักจะรู้สึกแล้วว่าตัวเองไม่มีคุณสมบัติพอที่จะเรียกตัวเองว่า ถึงที่สุดแห่งไภวาระ คือการลงทุนเพื่อทำความดี. ที่นี้พระพุทธเจ้าท่านก็ตรัสว่า นี่พูดกันแต่ย่อ ๆ นะ พูดเท่านั้นย่อ ๆ นะ. เขาเลยที่ว่าอย่างนั้นช่วยพูดให้พิสดาร ให้เต็มที่ซิกก็อธิบายออกไปอีกหน่อยหนึ่งว่า:

อริยสาวกในพุทธศาสนานี้ เขามองเห็นชัด ว่า ปาณาติบาต อทินนาทาน มุสาวาท นีมันเป็นอย่างไร. อันนีมันมีมูลมาจากสังโยชน์ กิเลสประเภทเครื่องผูกพัน ยึดมันถือมัน แล้วจึงทำปาณาติบาต, ทำอทินนาทาน, พูดเท็จ, พูดส่อเสียด, โลกจัด, โกรธเมื่อถูกนินทา, แค้นใจเมื่อมีความโกรธ, แล้วก็ดูหมิ่นท่าน.

ที่นี้คนคนนี้ เดียวนี้มารู้ดีแล้ว โอ้! นีมันเรื่องเลวที่สุดจนถึงกับว่า เราก็คควรติเตียนตัวเราไว้, แล้วผู้รู้เขาใคร่ครวญแล้วเขาจะไม่ติเตียนเราอย่างไรเล่า.

อริยสาวกเขามองเห็นอย่างนี้ เขาเกลียดระอาต่อสิ่ง 8 อย่างนั้น, แล้วเขามองเห็นว่า ถ้าตายไปมันก็ไปทุกติ อยู่ที่นี่ก็มัว

แต่ติเตียนตนเอง ผู้อื่นติเตียนอยู่อย่างนั้น.

แล้วอริยสาวกนั้นก็เห็นชัดว่า ใ้ตนเองเป็นสังโยชน์, ใ้ตนเองก็เป็นนิวรณ์ เป็นสังโยชน์ คือผูกพันไว้กับความทุกข์, เป็นนิวรณ์ คือกั้นไว้ไม่ให้หลุดพ้น, ความผิด 8 ประการนั้นมัน กั้นเราไว้ ไม่ให้เราหลุดไปทานิพพาน ผูกพันไว้กับความทุกข์,

อริยสาวกจึงพยายามทุกอย่างทุกประการ ที่จะละเสีย ซึ่งกรรมผิด ๆ 8 ประการนี้ ด้วยธรรมที่ตรงกันข้ามอีก 8 ประการ. เมื่อเขาทำได้อย่างนี้ เขาก็ดีจริง เขาก็เป็นคนดีจริง รวยก็รวยแล้ว แล้วดีด้วยคุณธรรมอีก เขาก็ประสบความสำเร็จ ในโลกนี้. อย่างน้อยที่สุดเขาก็จะต้องบริบูรณ์ด้วยทรัพย์ ด้วย อำนาจด้วยวาสนาอะไร ๆ ซึ่งจะเป็นทางมาแห่งความสุขอย่าง วัตถุคือกามารมณ์.

ที่นี้ผู้ที่มีสติปัญญาอย่างนี้ เขาก็ได้เสวยกามารมณ์ ซึ่ง เขาจะเอาอย่างไรก็ได้ เพราะเขาเป็นผู้ที่มั่งมี และมีคุณธรรม มี เกียรติยศชื่อเสียง คนนับหน้าถือตา. ที่นี้พอเขาไปบริโภค

กามารมณ์เข้า อริยสาวกนี้ก็เกิดความรู้สึกต่อไปว่า กามารมณ์นี้เป็นสิ่งเลวร้ายยิ่งกว่าสิ่งใด จึงมีอุปมาเปรียบไว้หลายประการด้วยกันว่า:

โทษของกามารมณ์

กามารมณ์นี้เปรียบด้วยท่อนกระดูก ท่อนกระดูกในโรงฆ่าสัตว์ ที่เขาแยกคัดไว้เหลือแต่กระดูก เขาซื้อไปให้สุนัขกิน มันไม่มีเนื้อเลย มันมีคราบโลหิตติดอยู่ข้าง สุนัขมันจะกัดแทะเท่าไร มันก็ไม่หายหิว แล้วมันก็ลำบากมาก. กามารมณ์นี้เท่าไรๆ มันก็ไม่หายหิว แล้วมันก็มี ความลำบากอยู่ตลอดเวลา, อร่อยเหมือนกับสุนัขกัดแทะกระดูก อร่อยจริงเหมือนกัน แต่ไม่สนองความหิวได้ มันก็หิวเรื่อยไป กามารมณ์อุปมาเหมือนท่อนกระดูก.

กามารมณ์อุปมาเหมือนชิ้นเนื้อ ที่นกตัวหนึ่งคาบอยู่, นกตัวหนึ่งคาบชิ้นเนื้ออยู่ นกตัวอื่นก็ไล่ตาม เพื่อจะแย่งเอาชิ้นเนื้อในปากนกตัวนั้น เป็นอีกาบ้าง เป็นนกแร้งบ้าง, เป็นนก

ตะกรุมบ้าง; ที่เห็นง่าย ๆ แลวันนี้ ก็พอไก่อตัวหนึ่งมันได้แมลงตัว
หนึ่งคาบอยู่ ไก่อตัวอื่นก็มารุมชิง วิ่งหนีเกือบตาย บางทีเพื่อนก็
แย่งเอาไปกินเสีย. กามารมณมันเหมือนอย่างนั้น เมื่อมีผู้ใดถือ
กามารมณอยู่ จะมีผู้แย่ง เราจึงได้เห็นการฆ่าตัวตายไม่รู้จักสิ้น
สุด เพราะยื้อแย่งกามารมณจากกันและกัน; ดังนั้นท่านจึงเปรียบ
ว่ากามารมณเหมือนกับชิ้นเนื้อในปากนกที่มีนกทั้งหลายคอยแย่ง.

ที่นี้ก็เปรียบข้อถัดไปว่า กามารมณเปรียบเหมือนคบ
เพลิงทำด้วยหญ้าแห้ง แล้วถือไปทวนลม, นี้พอจะหลับตา
เห็นภาพ เอาใบไม้แห้ง ๆ เอาหญ้าแห้ง ๆ ทำเป็นคบจุดถือส่อง
แล้วถือไปทวนลม ที่นี้ไฟมันก็ลามคบมาไหม้มือ. กามารมณก็
เป็นอย่างนั้น มันให้ผลเป็นอย่างนั้น มันไหลมาไหม้มือคนที่
เป็นเจ้าของ.

กามารมณเหมือนกับหลุมถ่านเพลิง ที่ใหญ่ ที่ลึก
ที่เต็มไปด้วยไฟอย่างแรง; ไปยืนดูที่ปากหลุม แล้วเรารู้สึกกลัว
เท่าไร. ผู้ที่เห็นภัยในกามารมณ ก็ารู้สึกว่าเหมือนกับไปยืนอยู่
ริมหลุมถ่านเพลิง ถ้าตกลงไปก็ได้เป็นควันไปเลยเท่านั้นแหละ
ไม่มีอะไรเหลือ มันน่ากลัวอย่างนี้.

ต่อไปก็ว่า กามารมณ์นี้มันเหมือนกับของในฝัน สนุกสนาน ยินดีปรีดา เมื่อกำลังฝันอยู่ พอตื่นจากฝันไม่รู้ไปไหนหมด, นี่กามารมณ์มีลักษณะอย่างนี้.

กามารมณ์เหมือนกับของยิมของผู้อื่นมาชั่วคราว เหมือนกับบริโภคของยิมนั้นแหละ มันก็ไม่ให้ความรู้สึกถึงที่สุดได้ แล้วไม่เท่าไรก็ต้องคืนเจ้าของ, นี่กามารมณ์มีลักษณะอย่างนี้.

กามารมณ์นี้เหมือนกับผลไม้สุก ก็เป็นเหตุให้ต้นต้องตาย คือผลไม้มันสุกเต็มต้น คนเขามาเห็นเข้า เขาก็ต้องการผล เขาขึ้นไม่ได้ เขาก็โค่นต้น เพื่อเอาผลไม้นั้น, กามารมณ์ก็มีอุปมาอย่างนั้น เมื่อมันถึงที่สุดเข้าแล้ว มันจะทำลายเจ้าของ.

อริยสาวกประสบความสำเร็จ เรื่องสร้างทรัพย์สมบัติ เกียรติยศชื่อเสียง บริโภคกามารมณ์อยู่ ก็รู้สึกต่อกามารมณ์อย่างนี้ อริยสาวกนั้นก็ยังไม่ลุ่มหลงในกามารมณ์นั้น, นี่เป็นการเลื่อนชั้นชีวิต ที่สูงขึ้นไปในทางธรรมอีกระยะหนึ่ง.

การลงทุนสิ้นสุดเมื่อเป็นพระอรหันต์

ที่นี้เขาก็มารู้สึกล่อไปถึงว่า อารมณ์ทางกามารมณ์นี้ มันก็มีผลอย่างนี้ เป็นของหลอก แม้ว่าเราจะเฉยได้ มันก็ยังเป็นความเฉยที่รบกวนอยู่นั่นแหละ. กามารมณ์ทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ เสวยแล้ว เกลียดซังแล้ว แม้จะเฉยได้ มันก็ไม่ใช่ความเฉยที่สงบรำงับ บาลีเรียกชนิดที่แปลกหู เขาเรียกว่า นานัตตตาอุเบกขา อุเบกขาชนิดที่มีอารมณ์ต่าง ๆ แม้จะเป็นอุเบกขา มันก็ไม่เฉยจริง.

เขาก็รู้ไกลไปถึงว่า ไอ้กามารมณ์เหล่านั้น แม้จะให้เกิดอุเบกขา เป็นเคหสิตอุเบกขา ก็ไม่ใช่อุเบกขาจริง อุเบกขา หลอก ๆ; ฉะนั้นเขาจึงหันไปหาอุเบกขาอารมณ์เดียว คืออุเบกขาที่เกิดจากสมาธิ จากญาณ จากวิปัสสนา เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตาแล้ว อุเบกขา นี้ก็เรียกว่า เอกัคคตาอุเบกขา.

ทำไมจะต้องผ่านมาตามลำดับ? เพราะถ้าไม่ผ่านมันไม่เห็น ไม่เคยกินมันไม่รู้รสหรือ เพราะฉะนั้นบุคคลนี้เขาผ่าน

การงานมาได้กามารมณ์ ผ่านกามารมณ์มาได้ความรู้สึกเหนือ
 กามารมณ์ ไม่ยินดีต่อกามารมณ์ ก็ยังเห็นว่าไม่เท่าไร ความไม่
 ยินดีความเฉยนี้ ยังไม่เท่าไร. เขาเลื่อนความยินดีในความวาง
 เฉยในชั้นสมาธิ ในชั้นวิปัสสนา ในที่สุดเขาก็ได้ญาณในวิปัสสนา
 จนถึงอัสวักขยญาณ.

พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า นี่ถึงที่สุดแล้วโดยประการทั้ง
 ปวงแล้ว จบหมดโดยประการทั้งปวงแล้ว โวหารสมุจเฉโต
 ความสิ้นสุดแห่งการลงทุน จบเพียงเท่านั้น; การลงทุนในชีวิต
 ลงทุน ลงทุนมาถึงอัสวักขยญาณนี้ จบ เป็นการสิ้นสุดแห่ง
 การลงทุนจริง.

ทีนี้ท่านย้อนถามคล้ายกับหยอกเล่นว่า ยังไงคบหบดี
 ท่านมีความสุดจบแห่งการลงทุนชนิดนี้บ้างไหม?

นายคนนี้เขาก็ละอาย เพราะเขาก็จบแล้วว่า ไม่ต้องทำ
 มาหากิน เทียวสบายเท่านั้นเอง แต่ยังมีอะไรๆ อยู่ในนั้นหลาย
 อย่าง: ถ้าใครนินทาเขาก็โกรธ, เขาก็ยกตนข่มท่าน. เขาก็รู้สึก
 สลดสังเวชว่า เราไม่มีความถึงที่สุดแห่งการลงทุน ก็ขอโทษ
 พระพุทธเจ้า, แล้วบอกว่า เขาได้รับคำสั่งสอนจากเดียรฉัตรอื่น

พวกอื่นสอนเขาอย่างนั้นทั้งนั้น ไม่ได้สอนอย่างนี้เลย เดียวนี้ก็ขอถือพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ แสดงตนเป็นอุบาสกในพระพุทธศาสนา.

นี่คือเรื่องราวของการแสดงให้เห็นว่า ชีวิตเป็นการลงทุน, คนเขาก็เข้าใจว่า เขาก็ได้ถึงที่สุดแห่งการลงทุน เช่นนายคนนี้ เขามาอวดกับพระพุทธเจ้า. พระพุทธเจ้าก็แสดงให้เห็นว่า โอ้! ถึงที่สุดแห่งการลงทุนนั้น มันไม่ใช่เพียงเท่านั้น อย่างนี้เด็กอมมือ. มันต้องไปเป็นลำดับ จนได้ผลเป็นกามารมณ์ แล้วเห็นกามารมณ์เป็นของหลอกของลวง ของมีพิษร้าย, แม่อุเบกขาต่อกามารมณ์ ก็ยังเป็นของเด็กเล่น ต้องอุเบกขาให้สูงขึ้นไปกว่านั้น คือ อุเบกขาของสมาธิและวิปัสสนา มาถึงขั้นนี้แล้วก็บรรลุนิพพาน เป็นเครื่องสิ้นอาสวะ. นี่แหละจุดจบของการลงทุนของชีวิต นี่มีพระบาลีกล่าวไว้อย่างนี้.

พวกเราจะได้ หรือไม่ทำได้นั้น อาตมาไม่ได้ยืนยัน, ไม่ได้ต้องการให้มองว่าทำได้หรือไม่ทำได้ แต่ต้องการที่จะให้รู้ว่า มันมีอยู่อย่างนั้นนะ ใครจะทำได้หรือทำไม่ได้ก็แล้วแต่, ใครอยาก

จะทำ หรือไม่อยากจะทำก็แล้วแต่ แต่ว่าธรรมะของพระพุทธเจ้า ท่านมีหลักอย่างนี้ ท่านแสดงไว้อย่างนี้. แสดงให้เห็นว่า ชีวิตนี้เป็นโหวหาระ คือการลงทุนเพื่อประโยชน์ที่สูงขึ้นไป แล้วก็ได้กำไรสูงขึ้นไป สูงขึ้นไป แล้วก็จนถึงที่สุด คือเป็นพระอรหันต์.

นายคนนี้เขาเอาแต่เรื่องทางวัตถุเป็นหลัก เขาก็ถือว่าเขาถึงที่สุดแล้ว เพราะว่าเดี๋ยวนี้ เขาไม่ต้องทำอะไรแล้ว ในโลกนี้ในบ้านนี้; แต่เขายังมีอะไรที่มิใช่ถึงที่สุดอยู่หลายอย่าง ก็คืออย่างที่ว่าพระพุทธเจ้าท่านตรัส เขายังยินดีในทรัพย์สมบัติ, ยังพอใจในกามารมณ์, ใครทักหน่อยก็โกรธ ใครว่าหน่อยก็โกรธ, ใครนินทาก็โกรธ อย่างนี้ไม่ได้.

ฉะนั้นขอให้พวกเราทั้งหลายทุกคนนี้ให้ ช่วยจดช่วยจำไปวัดสอบตัวเอง ว่า แม้เราจะมีเงิน มีทอง มีทรัพย์สมบัติ มีอำนาจวาสนา มีอะไรเต็มตามความหมายในโลกแล้ว แต่ถ้าเรายังมีการกระทำที่เป็นปาณาติบาตอยู่แล้วไม่ได้, มีการกระทำที่เป็นอนินนาทานโดยอ้อมอยู่ก็ไม่ได้, มุสาวาทก็ไม่ได้, ชอบทำให้คนเขาแตกกันเพื่อได้ประโยชน์แก่ตัวก็ไม่ได้, โลกยินดีอย่าง

กำหนดในทรัพย์สมบัติ แก้ว แหวน เงิน ทอง ที่มีอยู่ก็ไม่ได้, โกรธเมื่อถูกนินทาก็ไม่ได้, แค้นใจเมื่อโกรธก็ไม่ได้ คือต้องไม่โกรธไม่แค้นใจเมื่อโกรธ คือไม่โกรธนั่นเอง, แล้วก็ไม่มีอติมานะสำคัญมั่นหมายชนิดที่เป็นการวัดกัน วัดว่าดีกว่าเลวกว่า นี้ต้องไม่มี.

คนร่ำรวยทั้งหลาย รวยจนไม่รู้จะทำอะไรแล้ว ก็ควรจะวัดตัวเองด้วยเครื่องวัด 8 ประการนี้. แล้วก็วัดไปถึงว่า เมื่อบริโภคคามอยู่รู้สึกอย่างไรบ้าง? การเฉยในคามไม่ใช่ความเฉยที่สูงสุดของพระอริยเจ้า, ต้องเฉยเมื่อเห็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา, เขาเรียกว่าละนันทตอุเบกขา แล้วไปสร้างเอกัคคตอุเบกขา ก็เป็นอุเบกขาจริง มั่นเฉยจริง ก็บรรลุมรรค ผล นิพพาน.

การลงทุนของชีวิตนี้ จบสิ้นเมื่อบรรลุ อาสวัภขยญาณ เป็นนิพพาน เรื่องเป็นอย่างนี้. อาตมาถือว่าคงจะไม่เคยได้ยินได้ฟัง จึงเอามาให้เป็นของแปลกสำหรับปีใหม่ ว่าปีใหม่ควรจะได้ฟังอะไรใหม่, ปีใหม่ควรจะได้ระบบปฏิบัติใหม่, แล้วก็ได้เลื่อนชั้นให้เป็นของใหม่ยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

ถ้าอย่างไรเสีย ก็ขอให้ทุกคนตั้งอกตั้งใจเสียใหม่ คือว่าส่งเสริมการลงทุนในชีวิตของตนๆ, จะเป็นอัตราหรือเป็นอนัตตาก็ช่างหว่ามัน ขอให้ชีวิตมันเลื่อนชั้นสูงขึ้นไป สูงขึ้นไป, มีทุกข์น้อยลง มีทุกข์น้อยลง ตามแบบที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก้คหบดีคนนี้.

สัญญาว่าถ้าทำได้แบบนี้ จะเป็นของใหม่ จะเลื่อนชั้นใหม่กันทุกปีเป็นแน่นอน สะสมความรู้ หรือการปฏิบัติของปลายปีไว้ สำหรับเป็นต้นทุน เพื่อจะออกโรงออกร้านกันใหม่ เมื่อขึ้นปีใหม่. ทำอย่างนี้ทุกปีไป ก็จะมีการเลื่อนชั้นอย่างใหม่อย่างปีใหม่ เป็นการเลื่อนชั้นการทำงานของชีวิต ที่เป็นการลงทุนอยู่.

ขอให้เอาไปคิดดู ถ้าเห็นด้วยพระพุทธเจ้าแล้ว ขอให้ลงทุนชีวิตในแบบนี้กันเถิด ก็จะมีกำไรแบบที่มีพระพุทธเจ้าทรงประสงค์ ไม่เสียที่ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ และพบพระพุทธศาสนา.

การบรรยายนี้สมควรแก่เวลาแล้ว อาตมาขอยุติการบรรยายลงไว้แต่เพียงเท่านี้ ได้ให้พระคุณเจ้าสวดบทพระธรรมส่งเสริมกำลังใจในการปฏิบัติธรรมะ สืบต่อไป.

รายนามผู้บริจาคค่าพิมพ์

คุณจาด อรุสยะนันท์	๓,๐๐๐
น.พ.วรชัย รัตนธรราร	๓,๐๐๐
คุณกัญญา วรเนตร	๓,๐๐๐
สำนักพิมพ์สุขภาพใจ	๒,๐๐๐
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒,๐๐๐
คุณวีระ เลาหุนวัติ คุณจุไร เจริญสุวรรณ	๒,๐๐๐
ท.พ.สัมฤทธิ์—พ.ญ.วันเพ็ญ มโนมัยอุดม	๒,๐๐๐
คุณดารณี ศรีสำราญ และครอบครัว	๑,๐๐๐
คุณสมจิตรา สุริเย	๑,๐๐๐
คุณการุญ—สว่าง อุนากุล	๑,๐๐๐
คุณสุรภาพ อุนากุล พ.ญ.วรรณช อุนากุล	
คุณกิมเอี้ยว แซ่ตั้ง คุณนันทวัน อรรถวีระกุล	๖๐๐
พ.ด.อ.ธงชัย จันทรจำปี	๕๐๐
คุณสิริวรรณ จุฬากรณ์	๕๐๐
คุณนฤมล	๕๐๐
คุณผ่องใส พงษ์พานิช	๕๐๐
(อุทิศส่วนกุศลให้คุณเจือพันธ์ กาลกฤษณ์)	
คุณปภา บุญเกียรติ	๕๐๐
คุณวนิดา นิไลตม	๕๐๐
พ.ญ.สุภัค จันทรจำปี	๔๐๐
อุบาสิกา คุณรัญจวน อินทรกำแหง	๓๐๐
คุณวลี สมิตินันท์	๒๐๐
คุณพิชิต จิตตภัทราภรณ์	๑๐๐
ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๙,๒๐๐

รายชื่อหนังสือ ชุดหมุนล้อ

อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่	อันดับ	เรื่อง	พิมพ์ครั้งที่
๑	พระพุทธคุณค่ากลอน	๔		ก็ไม่รู้ว่าตนควรจะมีหน้าที่			พระองค์จริง และ	
๒	การศึกษาคืออะไร?	๑		อะไร	๑		พระพุทธเจ้ามีอยู่ใน	
๓	การทำงานคืออะไร?	๑	๒๘	ความเป็นพระอรหันต์	๑		ทุกหนทุกแห่ง	๑
๔	ทรัพย์สมบัติคืออะไร?	๑	๒๙	ธรรมะคุ้มครองโลก	๑	๔๙	ชีวิตที่ไม่เสียชาติเกิด	๑
๕	สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับมนุษย์	๑	๓๐	คุกของชีวิต กับ เสน่ห์	๑	๕๐	หลักเกณฑ์ที่จะช่วยโลก	
๖	ปัญหาที่เกิดจากการศึกษา	๑		ของคุณ	๑		ให้รอดอยู่ได้	๑
	ไม่สมบูรณ์แบบ	๑	๓๑	กระแสแห่งชีวิตเป็นสิ่งที่		๕๑	เลิกอายุแล้วมาอยู่กับ	
๗	ปวารณา และธรรมะใน	๑		ต้องรู้จัก	๑		อติมมยตา	๒
	ฐานะสิ่งที่ต้องศึกษา	๑	๓๒	สิ่งแรกที่จะต้องรู้จักนั่นคือ		๕๒	ความไม่เห็นแก่ตัวและ	
๘	ชาติในปฏิภนสมุပ္บาท	๑		ความทุกข์	๑		ความสุขสามระดับ	๑
๙	ทางออกที่ ๓ แห่งยุค	๑	๓๓	การหมดความเห็นแก่ตัว		๕๓	อารมภ์ภกของการเลิกอายุ	๑
	ปัจจุบัน	๑		คือหมดทุกข์	๑	๕๔	พระรัตนตรัยนั่นแหละคือ	
๑๐	การบวชคืออะไร?	๑	๓๔	ชีวิต คือขันธทั้งห้ามิใช่			ตัวพุทธศาสนา	๑
๑๑	ศาสนาคืออะไร?	๑		ตัวตน	๑	๕๕	ชีวิตที่มีพื้นฐาน และสิ่งที่	
๑๒	ตัวตนคืออะไร?	๑	๓๕	อติมมยตาภา	๒		เป็นพื้นฐานของชีวิต	๑
๑๓	อานาปานสติภาวนา	๑	๓๖	อติมมยตาประยุกต์	๒	๕๖	อริยสังและอติมมยตาภา	
๑๔	ธรรมะในฐานะสิ่งที่ต้อง	๑	๓๗	อติมมยตาใช้หย่าอะไร			และอติมมยตากับธรรมจักร	๑
	ศึกษาทั้งชนิดมีตัวตนและ	๑		ได้บ้าง	๒	๕๗	อติมมยตาเท่าที่ควรจะรู้จัก	
	ไม่มีตัวตน	๑	๓๘	เด็กจะเป็นผู้สร้างโลก			กันไว้บ้าง และอติมมยตา	
๑๕	คุณพระไม่ตาย	๑		ในอนาคต	๑		ช่วยได้ในทุกกรณี	๑
๑๖	คุณพระไม่ตายและเกิดมา	๑	๓๙	คู่มืออานาปานสติภาวนา		๕๘	เรื่องที่ต้องรู้ หรือควรรู้	๑
	ทำไม?	๑		อย่างสมบูรณ์แบบ	๒	๕๙	อิทธิปัจจัยตาในฐานะหัวใจ	
๑๗	ความรักดี	๑	๔๐	การใช้อานาปานสติให้เป็น			แห่งพระพุทธศาสนา	๑
๑๘	เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า	๑		ประโยชน์ในบ้านเรือน	๒	๖๐	อติมมยตา	๑
	"พระเจ้า"	๑	๔๑	บทช่วยจำสำหรับเรื่อง		๖๑	การสืบอายุพระศาสนา	๑
๑๙	ครูคือผู้ทำหน้าที่สร้างโลก	๑		อติมมยตา	๑	๖๒	สุดยอดของความถูกต้อง	
๒๐	การทำวัตรตามแบบโบราณ	๑	๔๒	อติมมยตา กับ สันติภาพ	๑		คือ นิพพาน	๑
๒๑	ประมวลปรมัตถธรรมที่คน	๑	๔๓	พระรัตนตรัยที่ท่านทั้งหลาย		๖๓	พระคุณของแม่	๑
	ธรรมคาควรทราบ	๑		ยังไม่รู้จัก	๒	๖๔	ประมวลรูปแบบแห่งสากล	
๒๒	โลกอื่น	๑	๔๔	การพัฒนาชีวิตโดยพระไตร			พรหมจรรย์	๑
๒๓	ความเกิดแห่งทุกข์ และ	๑		ลักษณะจัดเป็นอติมมโย	๑	๖๕	การตกอยู่ใต้อำนาจของ	
	ความไม่เกิดแห่งทุกข์	๑	๔๕	ปาฎิหารีย์แห่งอติมมยตา	๑		ระบบประสาท	๑
๒๔	นิวรรณ์	๒	๔๖	สหายธรรมของอติมมยตา		๖๖	ดับไม่เหลือ	๑
๒๕	วันศู	๑		และอติมมยตากับปัญหา		๖๗	มนุษย์ทำสงครามกับ	
๒๖	แผ่นดินทองต้องสร้างด้วย	๑		ของมนุษย์ยุคปรมาณู	๑		พระธรรมหรือพระเจ้า	๑
	แผ่นดินธรรม	๑	๔๗	พระพุทธเจ้าที่ท่านยังไม่		๖๘	ปทานุกรมธรรมะสำหรับ	
๒๗	เมื่อพอใจในหน้าที่ ที่กำลัง	๑		รู้จักและอุดมคติของความ			ชาวบ้าน	๑
	กระทำ ก็มีสวรรค์ อยู่ ณ		๔๘	เป็นแพทย์		๖๙	สันติปฏิรูป	๑
	ที่นั่นเอง เมื่อไม่รู้จักตัวเอง			การเห็นพระพุทธเจ้า		๗๐	ชีวิตคือการลงทุนเพื่อผลอันสูงสุด	๑

ชีวิตคือการลงทุนเพื่อผลอันสูงสุด

- การบรรยายวันนี้มี 2 ความหมาย : เพื่อปีใหม่และประจำวันเสาร์ภาค
มาฆบูชา.
- พุทธศาสนา มีความสำคัญอยู่ที่ความดับทุกข์.
- การที่สอนเรื่องอนัตตา ก็เพื่อให้เห็นว่าไม่มีตัวตน แล้วจะดับทุกข์ได้.
- ดับทุกข์ได้ด้วยความรู้เรื่องอิทัปปัจจยตา.
- ที่ให้รู้ว่ามีสติในขณะแห่งผัสสะ แล้วจะไม่เกิดเวทนาที่ทำให้เป็นทุกข์.
- ปีใหม่ต้องมีชีวิตใหม่ คือมีความทุกข์น้อยลง.
- ชีวิตคือการลงทุน มนุษย์จะต้องทำให้ชีวิตเจริญขึ้นทุกปี มิฉะนั้น
จะต้องอายุหัวเหือกหัวมัน ที่มันโตขึ้นทุกปี.
- สิ่งแวดล้อมจะช่วยให้ฉลาดขึ้น.
- จิตใจจะต้องเจริญก้าวหน้า ให้ทันกับความเจริญทางวัตถุ ชีวิตจึงจะมี
กำไร.
- โดยเห็นว่าทุกอย่างเป็นไปตามกฎธรรมชาติ ไม่เอามาเป็นตัวเป็นตน
ให้เป็นทุกข์.
- ตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาแล้ว มีคนหลงผิดว่า ความสุขที่เกิดจากความ
สำเร็จทางด้านวัตถุคือที่สุดของชีวิต.
- พระพุทธเจ้าตรัสว่า เพียงแค่นั้น ในอริยวินัยไม่เรียกว่าจบ.
- หลักปฏิบัติเพื่อเลื่อนชั้นของชีวิต เริ่มต้นจากไม่กระทำ 8 ประการต่อ
ไปนี้ : ปาณาติบาต อทินนาทาน มุสาวาท ปิสุณาวาท โลกในทรัพย์
สมบัติ โกรธเมื่อถูกนินทา แค้นใจเพราะโกรธ คูหมิ่นท่าน.
- ต่อไปก็เห็นโทษของกามารมณ์ ไม่ลุ่มหลง มีอุเบกขา คือว่างเฉยได้.
- แล้วก็เห็นว่าอุเบกขาที่ได้มานั้นไม่สงบจริง ก็เลื่อนชั้นขึ้นไปหาอุเบกขา
ที่เกิดจากสมาธิ วิปัสสนา.
- ผลสุดท้ายก็เป็นพระอรหันต์ เป็นอันสิ้นสุดการลงทุน เป็นโฆหารสมุจเฉโต.
- ขอให้ลงทุนชีวิต ให้มีผลกำไรตามแบบที่พระพุทธเจ้าทรงประสงค์
ก็จะไม่เสียที่ ที่เกิดมาเป็นมนุษย์ และพบพระพุทธศาสนา.